

Observatoriulu ese de doue ori in septemana, Mercuria si Sambat'a.

Pretiulu

pentru Sibiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in laintrulu monarchiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. seu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. seu 11 franci. — Numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Anulu IV.

Ori-ce inserate, se platescu pe serie seu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la a dou'a si a trei'a câte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adressate de a dreptulu la Redactiunea Diariului

„Observatoriulu“ in Sibiu.

Nr. 8.

— Sibiu, Sambata 24/5 Februaru. —

1881.

Pentru ce se'si schimbe romanii din Transilvani'a politic'a?

(Consideratiuni critice.)

(Urmare si fine.)

Mai departe ne dicu kossuthianii: Sarcinele poporului cresc treptatu si drepturile lui scadu mereu. Prin acésta suferu si poporul romanescu, scapata la stare de cersitoriu, prin urmare este si in interessulu lui, cá se i se audia veto. Administratiunea este rea, justiti'a a orbitu, in contra acestora si poporul romanescu are lipsa de aparatori. Torturarea recutiloru totu asia vetama in treisii pe omu, cá si in noi; romanii totu asia nu potu ajunge la ranguri militare mai inalte, cá si magiarii, si totusi dintre densii nu se ridica nici-o voce pentru reform'a sistemului militar. Cerculara monetei si comericiulu totu asia suge banii, puterile economice si folosulu muncii romanului, cá si ale magiarului, si romanulu totu nu se apara. Pentru ce? Pentru-cá pe langa politic'a sa passiva nu controlédia pe gubernu.

Se stamu aci. Se punemu cá tóte acestea rele cumplite aru fi totu atâtea adeveruri funeste. Dara cine si cu ce frunte cutédia cineva se faca responsabile pe poporul romanescu pentru tóte acelea? Ajuns'a Ungari'a la atáta, in cátu se o scape de sistem'a rea, de administratiune corupta, de justitia orba, de tortura catanésca, de spoliatiune banésca, de ruina economica vreo 10 deputati romani? Atunci apoi ce mai intielesu are activitatea celorlalte popóra din Ungari'a, cu magiarii in frunte? Apelulu de din susu adresatu romaniloru este o adeverata insulta aruncata in faci'a natiunii magiare genetice, cá si in faci'a celorlalte, unu persiflagiu, o satira amara a parlamenteloru unguresci, si nu de apologi'a nóstra au acelea trebuintia. Din partea nóstra a acestoru ce tinemu la opiniunile câte se desvólta in acestu diariu fórte modestu, se afle kossuthianii si ori-cine altulu, cá noi nu potemu da nici-unu credimentu la nici-una din câte partide politice jóca astadi o rola in Ungari'a si Transilvani'a. Dupa noi, ori-care ar veni la putere in loculu partidei lui Tisza, faci'a cu poporul romanescu, cu nationalitatea

nóstra, póte cá dóra 'si va schimba manier'a, nicio data inse scopulu finale. Nu numai acesti 14 ani din urma, ci 400 de ani ne au confirmatu in acésta credintia sinistra. Nu mai credemu absolutu nimicu la nici-o promisiune, si acela dintre noi, care ar dice cá ve crede, se sciti cá sau ve minte, sau cá este unu gagautiu.

Kossuthianii ceru ajutoriulu romaniloru, cá se resturnamu pe gubernulu actuale, cá pe celu mai odiosu din tóte (a leg utáltabb kormány férfiak). Prea bine. Dara mai antaiu se ne asigure, se ne garantédie pentru unu gubernu prea iubitu si pentru o sistema salvatória. Unde este program'a loru cea adeverata, unde sunt garantiele, cá se scimu pentru-ce intramu in focu alaturarea cu ei? Noi nu o cunóscemu, éra pe care o veduramu si mai deunadi, decátu se o adoptamu si subscriemu, mai curendu ne vomu pune degetele pe feru inflacatu.

In fine kossuthianii ne mai mustra dicundu: „Romanii se nu privésca ruin'a patriei cu braçiale inlestate, se nu fia nesimtitóri la calamitatea si suferintiele poporului, se ajute acestei patrii, si poporului pentru sinesi insusi, cá-ci si asia ei nu sunt asia de inamorati in noi, pentru-cá se afle bucuria intru a bé veninulu mortiferu din acelasiu pacharu cu noi.“

Grele cuvente. Se i se recunósca si asigure poporului romanescu positiunea cea cuvenita si de multu meritata in patri'a comuna, fara nici-o reserva machiavellista, atunci apoi se se védia, care din noi isi iubesc mai multu patri'a, romanii sau magiarii; pana atunci respunsulu nimicitóriu de ori-ce sperantia vi'lu dau in loculu nostru cifrele statistice adunate din tiér'a intréga intre 1 si 10 Ianuariu 1881.

In cátu pentru iubirea romaniloru cátra magiari, fia prea incredintiata partid'a kossuthiana, cá aceea corespunde perfectu si in totu respectulu iubirei magiariloru cátra romani, precum si cá ea cresce in proportiunea, intru care cresce, anume la barbatii magiari de statu si la toti functionarii mici si mari aplicati de cátra ei. Dara incátu pentru acestea dragostiri (ertati espressiunea), veniramu la ide'a bizarra pentru unii dintre

romanii nostrii, cá se deschidemu angustele acestea colone in 2—3 numeri la o professiune de credintia scrisa in limb'a magiara. Multi romani nu o voru intielege, dara „dragostea“ ii va face se fia indulgenti.

Revista politica.

Parol'a dilei in afacerile orientali este modificata in press'a européna si in cercurile politice numai intru atáta, incátu se dice, cá estimpu se voru bate numai turcii cu grecii, éra alte puteri voru sta in reserva pana in anulu viitoriu, candu apoi va sparge unu resboiu generale. „Politica de conjectura, de cafenele“, se póte respunde la sciri de acestea. Asia este; atáta inse remane adeveru cunoscutu si vedutu de tóta lumea, cá in locu de a inpuçina numerulu armatelor, tóte staturile mari si mici pretindu neincetatu sute de milióne dela parlamente, spre a implé arsenalele cu arme totu mai multe, a inmulti corabiile si ale arma, in fine a fortifica cetatile de cátra vecini. In a. 1875 dupa mic'a rebeliune din Hertiegovin'a s'au inceputu negociarile diplomatice si atáta s'au mai traganatu dela unu cabinetu la altulu, pana ce in 1876 a spartu si resboiulu serbo-turcescu, in care serbii au fostu ajutati numai de voluntari muscalesci. Nu s'a terminatu acela, pre candu in Aprile 1877 urmá declaratiunea de resboiu din partea Rusiei.

In momentele de faci'a diplomati'a se prepara a tine a conferentia noua in cestiunea turco-grecésca in Constantinopole, unde este invitata de cátra Port'a otomana, inse cu conditiune, cá Greci'a se nu póta participa la acea conferentia prin reprezentantii sai. Respunsulu din partea Greciei fu, cá respinge din capulu loculu ori-ce decisiune ar aduce diplomati'a europena intr'o conferentia, in care nu aru fi ascultate opiniunile si dorintiele Greciei manifestate prin ea insasi.

Din tóte acestea ese curatu, cá cabinetele voru numai se castige timpu. Dupa revelatiuni facute de cátra unele diarie mari din cele mai bine informate, adeverat'a situatiune ar fi camu urmatóri'a: Franci'a este decisa a lua inapoi Al-

Foisiór'a „Observatoriului“.

Documente relative la procesulu dela Blasiu dintre anii 1843—1846.

Cele tiparite:

Extractu protocolariu din deliberatulu consistoriului delegatu. Blasiu 22 Octobre 1845.

Deliberatulu forului primatiále, 26 et 27 Martie 1846.

Extractus protocolli consistorialis de anno 1845. 294 die 17/29 Septembris.

Correspondenti'a presidiala de curte Nr. 1849 Viennae 8 Aprilis 1846.

(Acestea se afla tiparite pe 6¼ pagine formatu mare folio.)

Conspectulu seu ratiociniulu toturoru fonduriloru si fundatiuniloru lasate de episcopulu Joanu Bobu in suma totala de lon. conv. florini 456,731 fl. 5 cr.

Averea seminarului 220,704 fl. 3½ cr. m. c. capitalu curatu, 17,559 fl. 2½ cr. m. c. interesse. Preste acestea sume mai erau restantie de interesse nescóse dela 9 debitori si anume Katona, Barcsay, Joanu Bethlen, Fr. Ugron, E. Daniel, S. Vajda, Al. Török, Jac. Szöcs in suma totala de 7159 fl. 56 cr m. c.

Averea tipografiei seminarului diecesanu in 22 Sept. 1845 érá in bani, carti etc. de 46,514 fl. 21½ cr. mon. conv.

Fondulu pretiloru nepotintiosi si alu preteseloru veduve, intemeiatu mai ántaiu in sinodulu dela 20 Octobre 1838 érá 7219 fl. 9 cr. mon. conv.

(Acestea tiparite pe 5 pagine folio mare, reveduite si autenticate de cátra comissiunea regésca.)

Unu rescriptu imperatescu datu din 30 Maiu 1845 subscrisu de a drépt'a de imperatulu Ferdinandu,

mai la vale de a stâng'a, de baronulu Samuilu Josika, si ceva mai la vale: Ad mandatum Sacrae caesareo-regiae et apostolicae Majestatis proprium: Carolus Czák si in fine pusu sigilulu judecatorescu pe bulinu rosiu; éra din partea gubernulu provinciale dela Clusiu comitiv'a subscrisa in 11 Augustu 1845 de consiliariulu Ludovicu Szabo si secretariulu Joanu Németh.

Acela care se va ocupá cu scrierea istoriei ecclesiastice a desu numitei diecese, precum si cu istori'a nationale din Transilvani'a, aflandu in documentele insemnate acilea mai multe altele citate in trensele, mergendu si pe urm'a toturoru celoru citate de Eugenu Friedenfels si de Al. Jakab, va trebui se le confere si combine pe tóte, pentru-cá se afle totu adeverulu curatu si luminatu. Naratiunile câte cerculédia si corespondentiele private din acelea timpuri le va tractá cu tóta agerimea criticea unui istoricu nepartinitoriu, tinendu totudeauna inaintea ochiloru sei sufletesci puterea seducatória a pasiuniloru omenesci, spre a se apará de ele. B.

Traductiune ungurésca a poesiei lui Vas. Alexandri:

A latin népfaj éneke.

Irta: Alexandri Vazul.

A latin népfaj a királynő
A népek közt, kik itt nagyok;
Dics-esillagot hord homlokán ő,
Mely mindenkorra főnragyog.
Rendeltetése: csak előre
Hatolva lépni nagyszerűn,
Elől megy ő, — népek vezére, —
Nyomán világot szórva hűn.

A latin népfaj deli szűzlány,
Édes bűbája elragad;
Az idegen, őt látva útján,
Térdre borúl a vágy miatt.

Ö fürge, szép, s mosolyg örökre,
Felhőtlen, enyhe ég alatt;
A ragyogó nap az ő tükre,
S fürdője tenger, — hab-smaragd.

A latin faj dús minden kincsben
Amik e földön termenek,
S a többi nép-testvérel minden
Javát örömmel osztja meg.
De rettentő, ha gyúl magra,
S megváltó karja bárkiért —
Lesújt a durva zsarnok hadra,
S ha küzd ön-dicsőségiért.

Midőn a szent bíró előtt majd
A végítélet napja kél,
S megkérdik ottan a latin fajt:
„A földön, szólj, — te mit tevé?”
Fenhangon ő felel eképen:
„Uram! ott lent, minden felek
Csudálattal betelt szemében:
En téged képviseltek!”*)

Brassó 1878 julius 30-án.

Rápolty Károly.

*) Cântulu gintei lat. s'a mai tradusu de altii in limb'a magiara, noue inse ni se pare cá acésta traductiune a d-lui Rápolty este un'a din cele mai nemerite. D-sa ni-o tramisese inainte cu doi ani, dara cum se intempla de comunu diarielorú mici, totudeauna se afla strimtorate de spatiu. Valórea remane aceasi, ba din unele cause publicarea chiaru astadi póte fi unora mai binevenita decátu inainte cu 2 ani. Red.

sati'a si Lotaringi'a perdute in 1870, dara inca nu este preparata de ajunsu, in catu se incepa hostilitatile cu cea mai mare probabilitate de rezultatu bunu. Totu pe acelu timp se prepara si partid'a italiana cunoscuta sub nume de Irredenta (nescapata, nesalvata), cu care ea intielege partea italiana, adeca cea meridionale din Tirolu si litoralul marei adriatice, cu Triestu cu totu, fara care italianii credu ca unitatea statului loru nationale nicidecum nu este perfecta. Acea Irredenta, organizata de mai multi ani, in dilele din urma esi erasi pe facia, din care cauza s'au si schimbatu note intre cabinetele din Rom'a si Vien'a. Se dice, ca cabinetulu italianu a respunsu cu tota lealitatea, ca elu va inpedeca chiaru prin fortia armata orice incercari ale Garibaldianiloru de a strabate in Tirolu; nu se scie inse, pana la ce mesura planurile Irredentei au prinsu radecini la poporulu Italianu, la care de alta parte facu progrese mari ideile republicane, caroru regele Humbert, precum se pare, nu le pune nici-o pedeca. Dara Austri'a nu se pote departa de buna voia cu niciunu pretiu din lume dela marea adriatica, ci din contra, ea este datoria existentiei sale, a se tine in posesiunile sale maritime chiaru cu cele mai mari sacrificie care se potu cugeta. Unu statu mare nu merita acestu nume, daca fruntariile sale nu ajungu macaru intru o parte la vreo mare. Fara comerciul maritimu nu se pote nici cugeta unu statu cu avutii si fericitu. Italianii dicu, ca daca Austri'a se va invoi se le dea Tirolulu meridionale si Triestulu, ei o voru ajuta cu mare placere, ca se murga pe calea apucata, ca adeca se se intinda din Bosni'a de alungulu marei adriatice pe partea Albaniei si mai incepe prin Macedoni'a pana la cetatea si portulu Salonic (vechi'a Tesalonica) la marea egeica, prin urmare si mediterana, pentru totudeauna. Adeca italianii sunt buni bucurosi se dea din alu turciloru pentru catu voru se ia ei dela Austri'a; acesta inse crede si este decisa ca se tina totu ce are, se mai ia si dela Turci'a totu teritoriulu vastu si bunu pana la Salonic'a. In catu pentru Triestu, se pote supune cu certitudine, ca la acelu portu este interessata in gradulu supremu si Germani'a, unde se dice de comunu, ca propri'a Germani'a se intinde pana la Triestu. La Vien'a si Budapest'a se discuta cestiunile acestea in cercurile superioare ale societatiei cu multa grija si interesu.

— Despre Russi'a nu se indoiesce nimeni, ca la momentulu datu va sari din nou Bulgariloru in ajutoriu, pentru-ca partile desbinate ale Bulgariiei prin congressulu dela Berlinu la pretensiunea mai virtosu a cabinetului din Vien'a, se se unifice intr'unu singuru statu asia, precum se facuse in pacea dela St. Stefano (Dec. 1877).

Intre acestea armat'a Rusiei este ocupata intr'unu resboiu din Asi'a centrale in provinci'a Teke, locuita de unu poporu turcomanu, pre catu de belicosu, pe atata si barbaru. Gubernulu rusescu adeca s'au apucatu se si intinda o linia de cale ferata, de pre langa muntii Caucasu prin Asi'a inainte pana la fruntariile imperiului hinei, cu scopu de a deschide piatie noua comeriului seu, a pune si in acea parte a lumii, pe poporale Asiei in comunicatiune cu Europ'a. Avendu se treca calea ferata si prin teritoriulu Teke-turcomaniloru, acestia s'au opusu cu armele asia, catu Rusiei ii cautu se apere lini'a intraga din distantia in distantia cu armele inpumnate. Batai'a curge de unu anu; in fine turcomanii s'au inchisu intr'o cetate tare Geo-Teke, din care muscalii nu 'iau potutu scoate pana in Ianuariu a. c., candu renumitul generalu Skobeleff, cunoscutu prea bine din campani'a dela 1877 dupa cateva batalii crunte ii scose din acelu cuibu de vulturi. Acea victoria a rusiloru este adeverita si in diarele Angliei, cunoscute ca rivalele Rusiei.

— In parlamentulu Italiei mai deunadi se desbatu din nou principiulu si cestiunea nationalitatiei, totu in nexu cu cestiunile cele mari din Orientu. Renumitul senatoru Pepoli, cunoscutu si publiculu romanescu din alti ani, de candu aparase caus'a Romaniei cu tota puterea elocentiei sale, desfasura intr'unu discursu lungu ideile sale despre necesitatea de a face, ca daca poporala din Turci'a europena scapa unulu dupa altulu de jugulu turcescu, se scape si de pericolulu de a cade sub jugulu altoru staturi mari europene, ci tendenti'a politice italiene se fia, ca fiacare natiune se se organisiedie in catu se pote, pe unu teritoriu propriu, separat. Se nu fia despretiuitu nici-unu poporu din acelea, care au dezvoltatu si desvolta putere de vietia din sinesi, care 'si au trecutulu, istori'a loru, si care au sciutu se si apere libertatea sute de ani totudeauna cu armele, precum sunt de ex. arnautii si montenegrii. Dara

eca chiaru cuventele senatorului Pepoli asia cum le a pronuntiatu elu asupra cestiunei si cum le aflamu traduse in „Pressa“ din Bucuresci.

„Cestiunea orientala nu trebuie, nici ca pote se se resolve in beneficiulu nici uneia din marile puteri europene. Trebuie se se resolve in beneficiulu tutoru acelor mici nationalitati, cari traiescu cu traditiunea trecutului, si cari gasescu in lungile doreri ce au suferitu, unu indemn poternicu a resista, pentru a combate pe aceia, cari voiescu a hotari de sort'a loru, fara a'i consulta.

Pote me insielu, dar credu ca Europ'a nu va reusi de locu a risipi din anim'a Albaniei glorio'sa memoria a lui George Scanderbek, care intemeia si apara acea nationalitate, pe care astadi ar voi se o sdrobosca (se o calce in pitiore), in beneficiulu unei alte nationalitati demne si dens'a de admiratiunea, de protectiunea Europei.... dar careia nu se pote, nu trebuie a'i sacrificat legitimele dorintie si legitimele aspiratiuni ale altoru poporatiuni, cari gemu sub gubernulu turcu.

Pentru a obtine victori'a, nu trebuie a se compromite principiile, nu trebuie a transige niciodata cu propriile sale datorii.“

Facia cu politic'a de invasiune a Germaniei dn. Pepoli crede tare, ca Bismark inpinge pe Austro-Ungari'a spre Orientu, din doue parti, spre Gurile Dunarei si spre Salonicu, cu scopu invederatu de cucerire pentru germanismulu, care de multu nu mai incape intre vechile fruntarie ale tieriloru germane. „Singur'a contrabalantia posibila este alianti'a poporaloru latine“, adaoe dn. Pepoli la vederea preparativelor de invasiuni germane.

Senatorulu Pepoli fusese mai inainte ambasadoru din partea Italiei la Vien'a, se pote prin urmare presupune, ca este informatu despre planurile plasmuite pe viitoriu intre Berlinu si Vien'a.

Dupa dn. Pepoli urma la tribuna dn. Tornielli, barbatu distinsu prin eruditiunea si capacitatea sa diplomatica, era astadi ministru plenipotentiaru alu Italiei in Romani'a, care inse ca senatoru a luat parte la acea siedintia, in care s'a desbatutu din nou principiulu nationalitatiei. Din totu discursulu simbuos, adeveratu productulu alu eruditiunei dlui Tornielli, facemu locu aci la urmatoriile passage de o inportantia superioara si rogamu ceriulu ca se le intielega si romanii.

„Justiti'a si adeverulu nu potu niciodata se murga separate. Este dar necesariu, ca o politica justa, se se lege cu realitatea faptelor.

Acum se aude adese-ori vorbindu-se de nationalitate si de drepturile derivandu din nationalitate. Dara sunt ore multi aceia, cari au o idee clara si esacta de drepturile de nationalitate? Se nascu in mine ore cari indoiei candu vedu, ca cu pugina ingrijire de progresulu geografiei istorice si alu etnografiei, cativa barbati sustinu, ca ide'a nationala, in mijloculu transformariloru politice si sociale, a avutu espressioni si forme diferite, in deosebite timpuri; chiaru omenii din cei mai distinsi nu facu, seu nu voru se faca, nici-o diferentia intre preponderanti'a de rassa (care fu ide'a nationala a mariloru popore comerciale si colonisatori ai anticitatiei, si a poporatiuniloru cuceritoare) si intre aceia ce constituie astadi principiulu nationalitatiei, fundamentulu alu noului dreptu alu gintiloru.

Dinaintea vostra, omeni cu sciintia intinsa, nu mi este datu mie de a ve enumera cari, si cate elemente trebuiescu se concurga, pentru a potea forma o complecta nationalitate moderna. Nu credu inse a potea fi desmintitu, afirmandu ca, adeverat'a si complecta nationalitate nu exista acolo, unde nu se manifesta consciinti'a individualitatiei nationale.

Si dupa cum, acolo unde acesta consciintia exista, nici o manopera seu rigore de gubernu nu pote innabusi liberele manifestatiuni, nici acestea nu potu se remaie indoiose, asia, pentru aceia cari observa cu atentiune, pentru aceia cari cu inteligenti'a se informa, erorile devinu ca si imposibile, echivocurile lesne disparu si aplicatiunea chiaru a principiiloru de neinterventiune devine multu mai aparenta de catu se arata la prim'a vedere.

Si candu eu vorbescu de acestu salutaru principiu, nu intielegu a esclude legitimitatea actiunei diplomatice separata seu colectiva, si pana acolo chiaru, daca voiti, nici chiaru legitimitatea resboiului esterioru, intreprinsu in spriginulu seu in ocrotirea drepturiloru poporatiuniloru.

Numai acesta voiescu a afirma, ca acolo unde sentimentele nationale nu sunt visibile, bine definite, sigure, necontestabile, unde aceste manifestatiuni nu au acelu caracteru de universalitate, care trebuie se le aiba, trebuie a procede cu precautiune, a nu pretinde de a grabi evenimentele, a sci se

se astepte cu multa patientia desvoltarea loru, daca nu vremu se cadia in pericolulu de a vedea perdutu scopulu doritu, de a ne gasi viriti in situatiuni incurcate, din care unu statu gubernatu cu vointi'a nationala, unu statu intieptu, care isi conserva suprem'a dreptate a armelor, numai pentru simpl'a aparare a vietiei si a vointiei nationale, forte arare-ori ar potea esi neatinsu, in interesele sale materiale si in fortiele morali de cari, ar fi potutu dispune in altu modu.“

— In Angli'a mergu tote lucrurile ca si mai inainte; li s'au mai adaosu numai in dilele din urma doue intemplari de mare gravitate. In Irlandi'a, acarei poporatiune este mai tota rom-catholica, episcopii adunati in sinodu, enuntiaru o sententia memorabila declarandu, ca densii sunt pusi nu numai spre a ingriji de binele sufletescu, ci si de celu fisicu, din lumea acesta alu poporului; dupa acesta se adressara catra gubernu carui ii arata, ca relele de care suferu Irlandi'a nicidecum nu se potu delatura nici vindeca cu mesuri partiali, storse ca prin fortia, ci este absoluta necesitate de reforme radicali, sincere, generali.

In acelasiu timp venira sciri din fundulu Africei, ca poporulu cunoscutu sub nume de Boer, din provinci'a Transwaal, a batutu din nou pe unu generalu anglu facundu'i mari stricatiuni, ca inse acelu generalu a si meritatu batai'a, ca-ci s'a incumetatu se plece numai cu vreo 1200 de ostasi si cu 6 tunuri asupra inamiciloru spre a'i goni dintr'o positiune alesa forte bine. Nu e vorba: in fine angliei totu voru invinge.

Germani'a forte agitata.

Lumea era dedata pana acum, ca se audia despre agitatiuni mari politice, sociali, religiose, mai multu numai din Franci'a, alu carui poporu de temperamentu mai ferbinte, trecea de celu mai nelinistitu din tote; din contra germanii erau considerati ca unu poporu flegmaticu, lasatoriu, somnrosu, reprezentatu de comunu cu scufia de nopte trasa pe urechi, prin urmare, pe langa tota cultura sa, neaptu de lupte mari pentru idei mari. Se pare inse, ca si poporale cele mai molatece si mai servili, candu le ajunge cutitul la osu, tipa si ele, se irita, se apara, isi resbuna.

Cunoscute ne sunt intinsele si forte periculoase agitatiuni socialstice a le milioneloru de muncitori de prin cele mai multe provincii germane; sciutu este cum se propaga pe facia pana si regicidiulu, era atentatele comisse de acei fanatici desperati, au pusu la uimire pe tota lumea.

Alta aparitiune din cele mai neasteptate dela germani este inversiunata persecutiune pornita asupra jidoviloru. Ori in care altu statu de dincoce de Germani'a, in Russi'a, Austri'a, Ungari'a, Romani'a etc. nu ar fi fostu vreo mirare, daca evreii ar fi luati la gona asia, precum li se intempla loru astadi in Germani'a si anume in pretenti'sa si arogant'a Prussia, care se lauda atatu de multu cu superioritatea culturale sale si isi numesce Berlinulu seu „Aten'a Germaniei.“ Ca se vedi inse tocma in Berlinu pe parochulu curtiei imperiale punendu-se in fruntea persecutoriloru, luandu in ajutoriu inca si pe miile de studenti dela universitate, propagandu atatu din amvonu catu si ca deputatu in camera, daca nu esterminearea, nesmintitu inse lipsirea jidoviloru de mai multe drepturi civili si politice si mai virtosu inpedecarea cu orice pretiu a invasiunei si inmultirei loru din strainatate, acestea tote erau rezervate epoeci nostre, care ne aduce atatea surprinderi. In acelu Berlinu, de unde Romani'a fusese amerintiata chiaru si cu invasiune din caus'a jidoviloru in dilele faimosului Stroussberg, apoi si in 1878/9, astadi evreii sunt tractati in modu atatu de crudu si brutale, precum in Romani'a nu li s'a intemplatu nici-odata. Escesele contra jidoviloru au ajunsu asia departe, catu dilele trecute insusi principele coronei s'a simtitu necesitatu a condamna prin cuvinte aspre, intr'o adunare publica, persecutiunea antisemitica, incuragando pe partea mai moderata a prussaciloru la demonstratiuni spre apararea jidoviloru, pentru-ca se nu se pota dice, ca natiunea germana intru o ne toleranta si ca uresce pe jidovi.

Dara persecutiunea catoliciloru? Sufierintiele jidoviloru nu se potu asemena intru nimic cu ale catoliciloru din Germani'a. Proste 15 milioane la numeru, germani si ei, ca toti germanii protestanti, sub pretestulu arogantu de lupta pentru cultura (Culturkampf), li s'a calcatu in pitiore mai tota libertatea religioasa, anume in regalatu Prussiei si in cateva principate protestante. Dupa principiulu protestantiloru, Cujus est regis, ejus est re-

ligio (A cui este tiér'a, a aceleia este religiunea), acésta din urma a devenitu de multu servitóri'a statului. Celu din urma popa (parochu) protestantu, daca nu va fi confirmatu de càtra domnitoriu (rege, principe), nu e popa, nu póte executá nici-unu servitiu bisericescu, sub pedépsa de inchisóre si destituire. Catholicismulu nu va se suferi o umilire cá acésta. Lupt'a este fórte vechia, si incetarea ei a fostu totudeauna numai unu armistitiu. De 10—12 ani incóce ea s'a innoitu cu inversiunare, cum nu a mai fostu in secolulu alu 19-lea. Nenumeratele negociatiuni ale scaunului Romei cu cabinetulu din Berlinu n'au avutu nici-unu rezultat satisfactoriu. Membrii catolici càti apuca a fi alesi in parlamentu, isi facu datori'a la tóte ocaziunile, aparandu interesele bisericeii lor.

Siedinti'a dietei prussiane din 26 Ianuariu a. c. a fostu una din cele mai memorabili in acésta cauza atátu de inportanta. Fiindu pusa cestiunea catolica la ordinea dilei, dr. Windhorst oratorulu generalu alu deputatiloru catolici a provocatu nu numai mirarea, dara si profund'a indignatiune a publiculu europénu nepreocupatu de uri religióse. Cu statistic'a in mánna dn. Windhorst aratá, cá dela 1873 pàna in 1881 lipsescu 1125 parochi si 645 capelani, din cauza firesce, cá gubernulu nu suferi pe episcopi se puna parochi, daca nu'i supune la confirmarea regelui, séu spunendu adeverulu curatu, la confirmarea ministrulu culteloru. 601 parochii cu 646,697 suflete n'au nici-unu preotu; alte 584 parochii cu 1.501,994 suflete sunt pe $\frac{1}{2}$ lipsiti, in càtu adeca le mergu preoti din parochiile vecine, pe càtu ajungu si aceia. „15 milión de catolici nu voru mai suferi lucruri de acéstea. Noi vomu perseverá inca si atunci, candu lucrurile voru ajunge cá in Angli'a, séu cá in Irlandi'a," adaoe Windhorst. Unu altu oratoru catolicu descriendu cu colori negre starea trista a bisericeii catolice din Prussi'a, intre altele multe aratá, cá in dio'a de pasci voindu multi crestini se se cuminece, trebue se mérga câte 6—8 óre pàna la câte o comuna, unde dau de vre-unu preotu, in mai multe casuri inse nu'lu afla acasa, cá-ci e dusu cu sacramentulu pe la moribundi, spre a'i prepará pentru cealalta lume. Scotiendu o charta, arata pe aceea, cá in unele regiuni nu este nici-unu preotu catolicu in câte o periferia de 8—12 miluri de locu. Preoti hirotoniti sunt pedepsiti cu temnitia, daca se afla cá au cutediatu a face s. liturgia (missa) mica (necantata), fia si numai in casa privata, pentru o singura persóna. Nimicu nu s'au combatutu nici negatu din câte informatiuni au datu catolicii in dieta, cu tóte acéstea gubernulu a respinsu cu maiortatea sa protestanta tóte propunerile lor.

Si acésta o numescu nemtii protestanti lupta pentru cultura, nu le este rusine!

Despre Basarabi'a.

Dela unu timpu incóce s'a latitu faim'a pe la Sibiu, cá dintre romanii ardeleni (si bucovineni?) siliti a'si parasi patri'a strabuna, trecu mai multi si in Basarabi'a, care acuma este intréga incorporata la Russi'a. Se dice cá in Basarabi'a pe langa'ce pamentulu este multu mai manosu, apoi si inopositele russesci sunt multu mai púne decâtu cele austro-unguresci. Fia cum va fi, datori'a pressei romanesci este, a fi pre càtu se póte, cu mare atentiune asupra curentulu de migratiuni din Transilvani'a, si cu atátu mai virtosu acuma, dupace se vedu rezultatele noului recensementu, din ale carui cifre vorbesce migratiunea cu voce fórte sonora. Ci daca poporulu romanescu scade in Transilvani'a si Banatu prin migratiune, incai se nu dispara in stepele Russei pàna in Crime'a, cá-ci pàna pe acolo se afla romani, ci se inpoporedie cu romani Romani'a. Noi nu dorimu nici acésta; din doue rele inse pentru Ardealu, este celu mai micu acestu din urma.

Despre viéti'a din Basarabi'a éca ce aflamu intr'o epistola publicata in „Telegrafulu“ din Bucuresci dela 16/28 Ianuariu a. c.

Ismailu, 9 Ianuariu.

Mari si numeróse erau stánele cu oi din judetiulu Ismailului; pe o scara marétia si fórte larga s'a desvoltatu acésta industria agricola in campiele nemarginite ale vechiului Budjacu subt càrmuirea gubernulu romanu. Cifr'a totala a oiloru cari pascéu pe campiele din sudulu Basarabiei a fostu in acestu timpu de 200 de mii capete. Gospodarii cei buni din judetiulu Ismailu isi ingrijeau multu turmele lor, fiindu-cá din ele trageau folósele cele mai sicure si mai bune, ras'a oiloru se inbunatatise din ce in ce prin inportarea de càtra proprietari

a oiloru din Crime'a, din Tesali'a si chiaru din Spani'a: nisce specie de oi fórte renumite prin calitatea lanei.

Pretiurile lanei se urcau din ce in ce, si Ismailulu esportá in ultimii ani cantitati mari de lana bruta pe piatile straine.

Dara tóte acéstea au fostu si au trecut. S'au dusu mocanii, acesti ómeni cari sciú a cresce si a pazi acele turme nenumerate; s'au dusu pentru totu-deauna si au luat cu densii si cunosciintele, si energi'a, si calitatile ciobanesci; — cu emigrarea lor s'a perdutu, s'a risipitu si bogati'a Basarabiei de sudu. Cu aneescarea acestei provincii la Russi'a, a picatu si agricultur'a in tóte ramurile sale, dar numai industri'a cu vite si oi s'a resimtitu mai multu de càtu tóte. Causele acestui evenimentu sunt multiple. In prim'a linia stá chaosulu administratiunei russe, care a facutu totulu pentru a sili pe vigurosulu elementu alu mocaniloru se parasésca tiér'a. Ómenii de munte, isi au morallurile si apucaturile lor proprii; viati'a lor de pe la stáni din mijloculu campiiloru nu le permite se se departese adese-ori dela turmele lor, pentru a-si implini tóte formalitatile prescise de legile si mai multu de capritiele administratiunei russe.

Si legile russe fiindu unu arbitrariu nemarginitu alu unui stanavoi, alu unui ispravnicu, — viati'a a devenitu impossibila pentru romanii transilvaneni.

Incetulu cu incetulu, unulu dupa altulu mocanii au parasitu tiér'a, permutandu-se in Dobrogea cu turmele lor cu totu; si astadi cifr'a oiloru care au parasitu pajistele Basarabiei, se urca la o suma de 85,000 capete.

Sunt o multime de proprietari cari se gandescu la o emigrare totu in aceea si directiune, si eu credu cá ar fi fostu in interesulu Romaniei se ia in consideratiune starea esceptionala a acestoru proprietari, pentru ale inlesni stramutarea averei lor din Basarabi'a in Dobrogea, dandu-le câteva privilegii cu obligatiunea, bine intielesu, a se stabili cu deserversire in nou'a provintia a Romaniei. Amu chiaru sciri sicure, cá s'au si trimesu niste delegati din partea càtoruva proprietari in Dobrogea, pentru a gasi locurile bune pentru permutarea turmeloru de oi, care voru pleca de aici deodata cu venirea primaverei. Cifr'a aproximativa a acestoru turme gata de plecare este de 15,000 capete.

CREDU cá acésta stramutare a averei romane din judetiele cotropite de straini in launtrulu tierii este de doritu pentru momentu, si gubernulu actualu alu tierii o va intielege fórte bine, facèndu totu ce este de facutu in acésta privintia.

Basarabu.

Din campi'a Transilvaniei.*)

Motto: Astadi si paganii striga scoli.
G. Baritiu.

Este unu adeveru probatu, cá popórale ce'si cunoscu erorile trecutulu, se afla in ajunulu indreptarei, cá trecutulu este cea mai buna scóla a venitoriulu. De si trecutulu poporulu romanu, din acésta nefericita tiéra este uneori atátu de amaru, totusi se cuvine se fimu mandri, pentru-cá elu ni amintesce de faptele si suferintiele stramosiloru nostri, ne probédia tari'a si caracterulu celu firmu alu poporulu romanu, pentru-cá in elu sunt depuse suveniru atátu de dulci, cari niciodata nu este iertatu se se stinga din ánim'a unui romanu bine-simtitoriu, pentru-cá in fine popórale ce nu'si sciú pretiul trecutulu lor, dulce ori amaru, nu merita unu venitoriu, dice unu scolaru romanu.

Si intru adeveru cautamu la trecutulu si presente poporulu romanu, pentru-cá in trecutulu instructiunei, vedemu cu bucuria, unu popóralu ce ne dá a sperá cu totu dreptulu unu venitoriu.

Se nu ne amagimu inse, se nu crestemu vreodata cá am facutu totulu. Este atátu de multu trecutulu instructiunei, este atátu de multu trecutulu campiei scientiei, încátu pecatuesce de mórte poporulu ce cugeta cá a ajunsu candu-va culmea, cá a facutu destulu pentru instructiune, pentru educatiune, pentru regenerare, pentru venitoriu.

Educatiunea adeverata fara indoiala este mam'a civilizatiunei, unde inse educatiunea este in léganu, acolo civilizatiunea este in fasia, dice Aimé Martin, si daca asi voi se vorbescu despre educatiune, asi ar trebui se plangu de neinsemnatulu pondu, de indiferentismulu poporulu romanu.

Nu este de ajunsu vitregiunea timpulu, candu pe fia-care di perdemu cele mai sante dreptari; nu este de ajunsu cá vedemu cu ochii, cum strainii dau mán'a se ne nimicésca si inca intru unu atátu de indrasnetiu, atacandu cea mai sánta ereditate, limb'a, carea o amu pastratu intacta in mijloculu alor mii de suferintie, in

*) De si din acestu artículu respira multu pessimismu, totusi ii facem locu asia cum este scrisu, pentru-cá se damu cósine si altoru barbati cu pene deprinse, a informá se natiune despre adeverat'a stare actuala a confratiiloru nostrii din asia numit'a Campia a Transilvaniei.

mijloculu alor mii de procese ce bantuira acésta sermana tiéra, trebue cá si noi insine se ne slabimu si sfasiamu, inlesnindu triumfulu contrariloru, trebue cá noi insine se inveninamu sinulu natiunei, trebue cá in-sii parintii se invenine pe fiu lor, speranti'a si venitoriulu romanismulu.

Traimu in timpuri, candu numai una educatiune adeverata, basata pe principiulu evangeliulu si natiunalitate este in stare a inaltá popórale.

Este dar necesariu, pàna nu e inca prea tardiu, se se puna unu pondu mai mare pe educatiune; nu este de ajunsu a sci cá esti romanu, ci trebue se sci, se fi convinsu, cá a fi romanu, este titulu celu mai onorificu, celu mai nobilu in lume.

Si ce facemu noi pentru educatiune? Pruncii nostri se cresc cu cea mai mare parte in institute straine, se nutrescu cu principii straine, si fetitiile capeta o educatiune din cele mai unilaterale si mai contrarie indiginteloru unei mame romane.

Si acéstea in ochii romanulu se fia in veci unu lucru neinsemnatu?

Pàna candu mamele romane nu'si voru cunosce sublim'a si principal'a chiamare in educatiune, pàna nu voru sci insusi cu laptele sinulu copiiloru sei, aceea mandria nationala, aceea virtute romana, ce facuse odinóra din unu poporu Domnitoriulu lumii, pàna atunci poporulu romanu nu'si cunosce misiunea sa.

Si cá mamele se fia conscie de chiamarea lor, de inriurinti'a ce le compete si se astépta dela ele, trebue se reformamu ánimile lor, trebue se esimu odata din rugin'a cea vechia, se damu femeieloru crescere adeverata, pentru-cá se potemu pretinde dela ele: copii sanetosi, juni bravi, cetatieni onesti si betrani intiepti.

Cine va desteptá óre atentiunea poporulu romanu, in faci'a pericolulu ce'lu amenintia? Càruu timpu este rezervata o cestiune de viéti'a atátu de insemnata, dela care depinde fericirea si viitoriulu unui poporu intregu? Éta o intrebare, la care ánim'a mea se cutremura!

Micile scóle de fetitie din Brasiovu, Sibiu, Blasiu si Naseudu si inca câteva neinsemnate nu corespundu marei asteptari; dar apoi chiaru si de astfelu de scóle e lipsita o parte mare a Transilvaniei. Vorbescu despre Campia, despre cuibulu nascerei nemuritoriulu Sincaiu.

Cu ochii inundati in lacrimi vinu a vorbi despre Campia.

Va dice póte cineva, cá Campi'a e fericita si indestulita, nici o voce nu se plange, nici-unu ochiu nu lacrimédia, cum vinu eu astadi a plange pe mormentulu ei?

Amaru Campiei, candu nu mai póte plange, amaru ochiloru in cari se stinse si ultim'a lacrima!

Daca vreo parte din Transilvani'a a fostu data uitarei; daca in vreo parte a Transilvaniei, romanii isi uitara de sine si de cele mai sante interese nationale; daca chiaru astadi e delasata si parasita de Ddieu si de capii sei vreo parte a Transilvaniei, apoi fara indoiala aceea este Campi'a. Betranii nostri tinu prax'a cea vechia: Dóra nu vomu reformá noi lumea.

In Campia nu vedi intruniri de inteligenti, ma poporulu desecatu si suptu, nu mai crede in ursit'a sa.

Nu potu descrie amaratiunea ce'mi causédia nepasarea campeniloru! Din candu in candu câte unu sinceru observatoriu alu lucruriloru mai ridica vocea, dar curendu se afla ómeni usiuratici, cari sub unu velu de metasa, se nevoiescu a ascunde o rana seculara, nepasarea campeniloru.

Ací s'aru potea referi cuvintele regretatulu bardu Bolintineanu:

Sângele si carnea-ti sunt puse in vendiare,
Si tu draga tiéra zaci in nepasare.

Campi'a nu are o scóla de fetitie; campenii isi cresc copilele lor in Clusiu, Reginu, M.-Osiorheiu, si prea púini in Naseudu ori in Blasiu, si apoi dela aceste copile se asteptamu dupace devinu mame, cá se ne dea copii insufletiti de spiritulu nationalu, se asteptamu o generatiune, in carea se se sparga si uneltirile contrariloru, si crudimea timpuriloru, se asteptamu venitoriulu natiunei? Amara insielare! Vomu avea renegati, tradatori, ómeni lasi si in casulu celu mai bunu nisce nepasatori. Éta cum se jóca campenii cu sórtea si venitoriulu lor!

Ce este óre caus'a de campenii nu au, si nici cugeta a avea o scóla de fetitie? Permite'mi ale spune, cá indiferentismulu.

O indiferentismu, de asi potea numerá dilele tale!

Nu numai o scóla de fetitie, ci si alte lucruri frumóse si mari aru potea esecutá campenii.

Pe Campia sunt locuri multe, si pe acelea campuri intregi de papura; ce frumosu aru fi, si ce bine aru stá campeniloru, daca ar infintia o scóla de inpletitu papura, in care se se pregatésca rogojini, cosierci etc. Se nu lase secuiloru unu comerciu atátu de frumosu si indemanatecu, avendu acasa papura pe pretiuri bagatele, pe nimic'a. Totu in acea scóla s'aru potea invetiá si inpletitulu paielor, si acesta aru fi unu mare progresu pentru toti romanii din tiéra.

La scól'a amentita ar potea fi din fia-care comuna câte unu copilu doi, si aceia dupace s'ar întórce in comun'a lor, si aru invetiá consatenii, si astfelu amu dá in mán'a poporulu mai seracuti frumóse mijloce de subsistentia, si natiunei o adeverata putere de viéti'a.

Sum sicuru cá barbatii bine-simtitori din Campia, voru luá in seriósa considerare modestele mele reflexiuni si voru nusi cu o di mai curúndu la realisarea lor.

Daca mi-am permis in mijloculu unei taceri aprópe generali, a prinde pén'a si a scrie, acésta o am facutu cá se atragu atentiunea celorlu competenti, se'i desteptu din letargi'a seculara, se'i facu se apuce ei pén'a si se dea directiune si sfatu confratiloru sei.

Candu altii voru luá cuventulu si iniciativ'a, atunci cu placere si multamire voiu cede, inbracisandu rolulu unui simplu, dar neobositu gregariu.

Daca inse vocea mea va fi resunandu in pustia, atunci amaru Campiei, si vai intr'o di celorlu ce'si astupa urechile. Eu nu voiu perde curagiulu si resolutiunea,

nu voiu încetă plângându a strigă campeniloru cu unu betranu anteluptatoriu alu natiunei nôstre „astadi si paganii strigă scoli.“ M.

Sciri diverse.

— (Necrologu.) In 19/31 Ianuariu au decedatu aici in Sibiu

Anastase Verra,

in etate de 35 ani. Inmormentarea au avutu locu Joi in 3 Februaru a. c. in cimiteriului dela Pórt'a Turnului.

Generatiunea studentiloru dela gimnasiulu romanu din Brasiovu, cari au cercetatu acelu gimnasiu intre anii 1860—64 cetindu numele repaosatului, isi voru aduce fara indoiala aminte de iubitu si neuitatulu lor conscolariu si frate Anastase Verra, care inpreuna cu fratele seu mai mare d-lu Jacobu Verra au fostu unii din primii tineri romani, cari trecendu fruntari'a romana au venitu se studiedie la unu gimnasiu romanu din Transilvani'a. Iubitu si stimatu de colegii sei si de toti cei cari l'au cunoscutu, Anastase Verra a lasatu in urm'a sa cele mai placute suveniru. Unu fostu colegu alu seu i dice deci astadi in numele celorulalti:

Se-i fia tierin'a usióra!

J. G. Baritiu.

— (Necrologu.) Comun'a bisericeasca gr. cat. romana de Careiu-mare. — Mari'a Siorbanu cu soçiulu: Joanu Bercianu, canonicu in dieces'a gr. cat. din Lugosiu. — Juliana Siorbanu cu soçiulu: Gregoriu Borblanu par. gr. cat. in Szt.-György-Ábrány cu fiii loru Victoru teol. Joanu stud. gim. si Alesandru; — Teresia Siorbanu cu soçiulu: Alesandru Popu de Ilyéfalva jude cerc. reg. in Szilágy-Cseh dinpreuna cu fiii si ficele lor: Cornelia, Laura, Sigismundu, Victoriu, Alesandru si Teresia; — Joanu Sopronyi cá gen. vid. par. gr. cat. in Hurezu cu ficele lui: Elis'a cu soçiulu: Joanu Buteanu profes. gimn. in Beiusiu, precum si in numele fiiloru cá stranepoti: Angel'a, Elen'a si Joanu. — Elen'a cu soçiulu: Joanu Mihalca, preotu gr. cat. in Simandu, in numele toturor consangeniiloru cu adenca dorere anuntia repausarea prea bunului si neuitatului parinte sufletescu, respective: tata, socru, mosiu si stramosiu óre-candu

Toma Siorbanu de Ciernesci,

preotu iubilariu, decoratu cu crucea coronata de auru pentru merite. Archidiaconu part. Satumarene, parochu gr. cat. romanu in Careiu-mare. V. A. Diaconu districtului de acelasi nume. Asessoru consistorialu. Membru alu Asociatiunei transilvane, pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu, — intrevenita la 8 óre deminéti'a 28 Ianuariu, in alu 76-lea anu alu etatiei si 52-lea alu preotiei, prevediutu cu ss. sacramente ale moribundiloru.

Osemintele lui s'au inmormentatu in cimiteriulu com. gr. cat. din locu in 30 Ianuariu la 2 óre dupa amédi.

Intru repausulu sufletului adormitului in Domnulu parastasulu s'a tinutu in 31 l. c.

Fia'i tierin'a usióra si memori'a binecuvantata!

Careiu-mare, 28 Jan. 1881.

X — (Diphtheritis) omóra din nou in districtulu Hatiegiului pe la Petrosieni, éra in districtulu Fagarasiului la comunele Ohab'a si Sinc'a-vechia scóelele sunt inchise inca din Decembre, din cauza cá anghin'a diphtheritica, acelu ageru negru alu mortiei, omóra neincetatu pe pruncii dintre 1—12 pâna 13 ani.

— (Varsatulu negru) dela Brasiovu a trecut si in Secuime.

— (Trup'a de actori-diletanti) de sub directiunea d-lui G. Aug. Petculescu a datu pâna acuma in teatrulu cetatiei de aici doue representatiuni, si adeca una Domineca in 30 Jan. st. n. a. c. jocandu pies'a „Mihaiu Eroulu“ séu Reintórcerea cu triumfu, drama-comedie (!?) in 4 acte si 3 tablouri de J. Dimitrescu, éra a dou'a Marti in 1 Februaru st. n. danduse minunat'a piesa „Doui morti vii“ a domnului Vas. Alesandri.

Parerea ce ne o amu potutu face asupra trupei de diletanti a d-lui G. A. Petculescu in urm'a acestoru doue representatiuni este, cá pretinsii actori in locu se jóce, nu facu decât numai recitédia si declamédia, in modu mai multu séu mai puțin fericitu. Despre o potrivita accentuare si nuantiare a jocului si a gesturiloru nu este nici

vorba, ceea ce face o inpresiune nici-decum favorabila. Departe de a face o recensiu minutioasa asupra celor doue representatiuni, ne marginimu a constata, cá esceptiune facendu de d-nii T. Jonantu, C. Handoca si G. Racoveanu, cari toti trei dispunu de calitatile elementarie pentru de a potea ajunge candva buni actori, firesce cá sub o conducere inteligenta si unu studiu cátu se póte de conscientiosu si seriosu, totu restulu trupei nu suferé nici o critica. In cátu pentru representantele roluriloru femeiesci, din galanterie, ne abstienemu dela ori-ce observare.

Pâna candu trup'a de actori-diletanti a d-lui G. A. Petculescu nu va fi in stare a oferi publicului romanescu representatiuni mai bine inscenate si cu poteri mai bine esercitate, decât cum sunt acelea de care dispune actualmente, ne permitemu a ilu consilia in interessulu seu propriu, cátu si alu demnitatiei Thaliei romane, cá evitandu orasiele mai mari, in cari publiculu este dificilu si dedatu cu representatiuni de teatru bune, se intreprindia cu ambulatulu seu templu artisticu o calatoria prin comunele nôstre rurale mai mari din Transilvani'a, in care nu ne indoimu, cá publiculu va fi prea multumitu si cu ceea-ce este in stare a 'i oferi trup'a domniei sale. Acésta o dicemu avendu cele mai bune intentiuni pentru spinós'a si dificil'a intreprindere a d-lui G. A. Petculescu, dorindu 'i cá si de aci inainte se afle ajutoriulu si incuragearea, pe care o merita zelulu si abnegatiunea sa patriotica.

— (Balulu juristiloru) din sér'a de 3 Februaru a fostu bine cercetatu si cátu se póte de elegantu. Ar fi fostu de doritu, cá elu se fia si mai bine cercetatu, pentru-cá venitul acelu balu se fia mai puțin modestu, decât cum aflamu cá este in fapta.

— (Balu romanescu in Budapest'a) va dá Junimea romana in 21 Febr. st. n. pe lângă bilete de intrare câte 4 fl. de 1 persóna, 7 fl. famili'a de 2 membri, de aci in susu câte 2 fl. de fia-care membru. Venitul e destinatu in folosulu societatiei de lectura Petru Maioru. Apelulu tinerimei suna:

„Cátra on. publicu romanu! Cu oca siunea aranjarii unui balu romanu in Budapest'a in favorulu societatiei de lectura „Petru Maioru“, ne lumu voia si in acestu anu a ne adressá cátra intregu publiculu romanu, care ne-a datu si in trecutu atâtea dovedi de bunavointia, cá considerandu de o parte insemnatatea societatii de lectura pentru junimea nôstra, de alta parte mijlócele nesuficiente de cari ea dispune, — se binevoiesca a contribui dupa potintia cu o suma ori-cátu de mica la scopulu propusu, care tientesce la esistenti'a si ascurarea venituriului acestei societati.

Societatea in presinte dispune de unu fondu de 2000 fl., gratia concursului binevoitoriu, ce in trecutu s'a manifestatu pentru ea; acestu fondu inse ar trebui inmultitu celu puțin la 6—8 mii de flor.. pentru cá acésta societate se'si vadia esistenti'a pentru totu-deauna ascurata. Comitétulu subscrisu voindu a promová ajungerea acestui resultatu, sperédia si in anulu acesta a potea adaoge o suma insemnata la fondulu de pâna acuma, cá astfelu junimea nôstra se o vedemu prosperandu successivminte pe terenulu culturalu.

Jert'a, ce o vomu aduce cu totii, va fi a progressului junimei si a venituriului natiunei.

Ofertele binevoitorie, cá le vomu cuitá in publicitate, ne rogamu ale tramite curatorelui societatii: Ilustritatei Sale domnului Joanu caval. de Puscariu, jude la inalt'a curte de apelu. (Budapest'a, Wesselényi utca 4 sz.), pâna in 25 Febr.

Domniloru colectanti le esprimemu de acuma multamit'a nôstra sincera pentru binevoitoriulu concursu si ostenél'a, ce o voru aduce in interessulu causei.

Budapest'a, 1 Februaru 1881.

Cu deosebita stima.

In numele comitetului arangiatoriu: Gerasimu Ratiu, presedinte. Emilu cav. de Puscariu, Alesandru Duma, vice-presidenti.

In numele societatii „Petru Maioru“: George Serbu, presedinte alu societatii, deputatu dietalu si advocatu.

Bibliografia.

Intre productele scientifice si literarie venite noue mai de curendu, sunt doue scrise despre romani in interesu curatu romanescu, inse nu in limb'a nôstra. Tocma acésta trebue se ne interessedie mai tare, cá se ve-

demu ce se scrie in limbi straine despre noi. Astadata ambele operate au esitu din pene romanesci.

Avemú deinaintea nôstra unu fasciclu de 92 pagine scosu din: Dictionnaire encyclopédique des sciences médicales publié sous la direction du Dr. A. Dechambre. Paris. G. Masson. Asselin et C-ie.

Acésta lucrare e titulata: La region du Bas-Danube, c'est-à dire la Roumanie, la Serbie et la Bulgarie. Auctorulu este onorabilele nostru amicu dn. dr. in medicina M. G. Obedenariu, membru corresp. alu Academiei romane si alu altoru societati erudite, primu secretariu la ambasada principatului Romaniei in Rom'a. Lucrarea d-sale purcede in prim'a linia, din punctu de vedere alu sciintielor naturali, nu lipsesce inse a intrá si in istori'a popóloru danubiane, in relatiunile lor sociali, familiare, economice, comerciali. Lectur'a cartiei este asia de atragátoria pentru ori-care nu cunósce de aprópe acelea tieri si popóra, in cátu luandu-o amana, nu o mai depune pâna n'a terminatu. Acesta este unu nou meritu patrioticu adaosu la cele multe a le d-lui dr. Obedenaru.

Altu opu romanescu, scrisu unguresce este:

A román nyelv latinsága. Irta Goldis János aradi kir-főgymnas. rendes tanár. Arad 1880. Nyomatott Gyulai Jstvánnál.

Combaterea si daca s'ar mai potea, sau falsificarea, sau chiaru intunecarea totala a orzinei ginte romanesci si a limbei sale, este pusa din nou la ordine dilei, si tendenti'a acestei actiuni este invederatu politica in dilele nôstre, intocma precum fusese intre anii 1791—1812, dupa aceea dela 1842 pâna la 1850 si acuma din nou. Este adevéritu si cunoscutu, cá toti cáti scriu in dilele nôstre in spiritulu unui Sulzer si alu unui Eder, chame'i pe aceia Roesler ori Hundsdorfer (Hunfalfi), Toth László ori dr. Réthy László, toti cá unulu n'au de scopu cercetarea curatului adevéru istoricu, ci ei sunt pusi, comandati inadinsu, cá se faca politica cu istori'a, cu filologi'a, cu ethnologi'a, inca si cu geologi'a. Unii sunt de parere, cá romanii se lase pe unii cá aceia se bata pe stele ori cátu le va placea; cá-ci totu nu 'i poti abate din calea ratacita ce si-o cauta ei insii. Dupa noi acésta opiniune este cu totul eronata si inca asia, cá nu o potemu escusá cu nimicu. Nu cumva cineva afla placere, cá se audia dicendu-se de cátra cáti trasi inpinsi, cá elu nu este fetiorulu tata-seu nici alu mame-sei, ci e copilu aflatu pe strade? Au nu vede ori-cine, cá cu acésta este atacata nu numai onórea si reputatiunea in societate, ci chiaru dreptulu de ereditate, de existientia alu individului? Aceeasi manopera se aplica in dilele nôstre la popóra intregi si mai multu cá la ori-care, la natiunea nôstra, aici, pe acestu teritoriu, pe care se afla din stravechime.

Reverenti'a sa dn. protosincelu si professoru gimnasiale Joanu Goldisiu a ridicatu manusi'a aruncata de dr. Réthy si de alti cáti literati de ai unguiloru, carii cutédia a disputá între altele, asupra limbei nôstre, fara cá se o cunósca séu nici-decum, séu numai pe cátu o audu in vre-unu coltiu alu Ungariei, pe unde se vorbesce câte unu jargonu ce te face se'ti astupi urechile. Auctorulu criticeii le respune numai pe 50 de pagine, cu multa eruditune, cu demnitate si moderatiune si totusi scuturati si indesatu. Adversariulu declará cá a depusu armele. Dn. Goldisiu se traiésca!

— „Cocosiu rosiiu“ Nr. 3 din Ianuariu 1881 coprinde: 1. Ilustratiunea (Tuszea chiama pe Romani se se dea pe ghiatia). 2. Cocosiadé (Situatiunea — 15 intrebari dogmatice.) 3. Epistola deschisa a lui Terriblescu cátra amicul seu Sarsaila. 4. Treznea (invitatiune dupa V. Alexandri.) 5. La numeratórea poporului. 6. Dialogu între Trochinu si Frunza. 7. Bancnotele cele noue. 8. Metinguri. 9. Sinucidere. 10. Logiotatos chirie cocosios rosios. 11. Binecuvéntarea gresita. 12. Virtus romana rediiva. 13. Indestulire nationalica. Foisióra. Patienile lui Giorge Uscatielu (continuare). Bibliografia. Anonciuri. (Va urmá.)

Prefiurile cerealeloru

si altoru obiecte de traiu au fostu la

1 Februaru st. n. in Sibiu:

Gráu, dupa cualitati	1 hectolitru fl.	7.20—8.20
Gráu, amestecat	1 „	5.70—6.70
Secara	1 „	5.30—5.70
Papusiou	1 „	3.—3.40
Ordiu	1 „	4.10—4.50
Ovesu	1 „	1.90—2.30
Cartofi	1 „	1.60—2.00
Mazare	1 hectolitru fl.	9.—10.—
Linte	1 „	11.—12.—
Fasole	1 „	5.—6.50
Lardu (slanina)	50 Kilogram.	35.—36.—
Untura (unsóre topita)	50 „	30—32½
Carne de vita	1 „	44—46
Oua 10 de		—25

Cursuri de Bucuresti in Lei noi (franci).

3 Februaru 1881.

Obligatiuni rurale din 1864 convertite cu 6%	l. 88.— b.
Inprumutulu Oppenheim (Londra) din 1866 cu 8%	106.— „
Obligatiuni dominicali cu 8%	104.— „
— Creditu fonciariu rurale cu 7%	100.— „
— Creditu fonciariu urbanu cu 7%	94.— „
Inprumutulu municipal alu capitalei din 1875 cu 8%	100½ „
Actiunile caliloru fer. rom. (Berlin) din 1866 cu 5%	55.75 „
Obligatiuni din 1868 cu 6%	100.90 „
Prioritati cu 8%	— „
Actiunile bancej Romanii din 1869	290.— „
Daci'a, comp. de ascur. din 1871 act. (fr. 500) 8%	200.— „
Romani'a, compania de ascur., din 1875 cu 8% act. (200 l.) platitu 100	75.— „
Rent'a romana din 1875	78½ „
Diverse:	
Argintu contra aur	7% „
Bilete hipotecarie	1% „
Florini val. austriaca	2.15 „

Editoru si redactoru responsabilu: **G. Baritiu.**
Tipariulu lui **W. Krafft.**